

d.d. 16 SEP 1953

Organisatie illegale C.P.N.-Overheid te Amsterdam.

Inleiding.

Onmiddellijk na de afkondiging op 17 December 1951 van het voor Rijksambtenaren geldend verbod om lid te zijn van de C.P.N. en bepaalde neven- en mantelorganisaties, bleek bij het partijbestuur van de C.P.N. een grote beduchtheid te bestaan voor regeringsmaatregelen tegen haar partijgenoten in de overheidsbedrijven.

Reeds in Januari 1952 besloot de C.P.N.-leiding - vooruitlopend op een eventueel toepasselijk verklaren van het ambtenarenverbod voor het overheidspersoneel van de gemeente Amsterdam - die maatregelen te treffen, welke nodig waren om haar leden onder het gemeentepersoneel zoveel mogelijk te beschermen tegen nadelige gevolgen, voortvloeiende uit de verwachte maatregel.

Tot genoemd tijdstip waren de C.P.N.-leden onder het Amsterdamse gemeentepersoneel georganiseerd in de bekende bedrijfsafdelingen. Besloten werd deze legale organisatievorm op te geven en de leden in een geheel te houden verband te groeperen.

Voor het partijbestuur van de C.P.N. kansen de geschatte regeringsmaatregelen niet geheel onverwacht. Zulks blijkt o.a. uit de volgende uitspraken van het lid van het partijbestuur Jacob Brandenburg tijdens een zitting van het partijbestuur in Maart 1951:

"Zonder tot illegaliteitscomplexen te vervallen, moeten we toch rekening houden met het feit, dat de reactie erop uit is onze partij moeilijkheden in de weg te leggen en maatregelen tegen de partij te nemen.

Daaronder geloof ik, dat wij dus ook bij de organisatie van de partij met eventualiteiten moeten rekenen, ook als er geen gevaar is, en maatregelen moeten nemen, die waarborgen, dat de partij onder alle omstandigheden door kan werken."
(onderstreeping dus)

De belangstelling van de C.P.N. voor de overheidsbedrijven blijkt wel uit een artikel in haar partijorgaan "De Waarheid" van 25 Januari 1952 van de hand van haar voorzitter, waarin deze uiteenzette, hoe de Amsterdamse Overheidsarbeiders reeds vóór 1940 in het algemeen het ambtenarenverbod met verontwaardiging van de hand wezen en in 1941 met de Februari-staking de stoot voor het nationale verzet inluiden. Het overheidspersoneel diende thans - aldus Gerben Wagenaar - niet af te wachten tot de regering toesloeg, doch evenals in het verleden maatregelen te nemen om te strijden tegen het opkomende fascisme.

Organisatie.

Een der eerste uitingen in dit omschakelingsproces was de mededeling van een bestuurder van het C.P.N.-district Amsterdam in een huiskamerbijeenkomst aan een vijftal communistische werknemers van het Gemeentelijk Energie Bedrijf (G.E.B.), dat zij door het partijbestuur van de C.P.N. aangewezen waren de leiding te vormen van een illegale organisatie van de partij in dat bedrijf.

In volgende huiskamerbijeenkomsten heeft bovengenoemde leiding uitgemaakt, welke C.P.N.-leden van het G.E.B.-personeel als lid van de illegale G.E.B.-bedrijfsafdeling zouden worden toegelaten. Deze toelating was afhankelijk van de betrouwbaarheid van betrokkenen en van hun toegewijdsheid aan de communistische beginselen. Uit deze geselecteerden werden de meest betrouwbaar geacht aangewezen als kernleiders.

De overigen werden verdeeld in groepjes van 3-5 man (kern) en als kernleden aan de kernleiders toegevoegd. De kernleden zijn uitsluitend aan hun kernleider verantwoording verschuldigd. Om de infiltratie in het bedrijf zo volledig mogelijk te doen plaats vinden, beschikt ieder kernlid op zijn beurt weer over 3-5 leden.

De partijleden, die niet voor toelating tot de illegale bedrijfsafdeling in aanmerking kwamen, werden overgeheveld naar de diverse stadsafdelingen, waaronder zij volgens hun woonplaatsen ressorteerden.

Niet alle als betrouwbaar beoordeelde leden betuigden hun instemming met deze omschakeling naar de illegale bestaansvorm van de C.P.N.-Overheid. Bekend werd, dat met verschillende van deze personen de wijziging is besproken, teneinde hen alsnog daarmee te doen instemmen en hun medewerking daaraan te verkrijgen. Slechts in enkele gevallen slaagde men hierin.

Sindsdien kon worden vastgesteld, dat ook illegale partijafdelingen bestaan bij de Stadsreiniging, Publieke Werken, Was- en Schoonmaak-, Bad- en Zwembadrichtingen (W.S.B.Z.), de P.T.T., het Gemeentelijk Vervoerbedrijf (G.V.B.) en mogelijk bij de Rijksverzekeringsbank, de Handelsinrichtingen en de Brandweer te Amsterdam.

Voor zover is na te gaan ontwikkelen alleen de bedrijfsafdelingen bij het G.M.B., S.R. en P.W. politieke activiteit van enige betekenis.

Van een dergelijke organisatie in andere gemeenten dan Amsterdam is tot nu toe nog niets gebleken.

Beveiliging.

Nadat de organisatie van de illegale C.P.N. partijafdelingen in de overheidsbedrijven te Amsterdam haar beslag had gekregen, werden alle bescheiden der voormalige legale bedrijfsafdelingen Overheid door de politiek-secretarissen verbrand. Van de namen van de toegelaten leden werd een drietal lijsten opgemaakt, t.w. een lijst met de namen der leden, een met de op die persoonnamen corresponderende straatnamen en een met de bijbehorende huisnummers. Deze lijsten worden afzonderlijk in de woningen van een drietal leden van de illegale bedrijfsafdeling in geheime bergplaatsen bewaard.

De leden van de organisatie kregen opdracht hun partijboekjes in te leveren. Contributiezegels worden hun niet meer verstrekt, daar de lidmaatschapskosten zonder meer door aangewezen partijleden (sub-penningmeesters) worden geïncasseerd.

De bedrijfskranten moeten sindsdien door niet in het betreffende bedrijf werkzaam zijnde partijgenoten uit de stadsafdelingen aan de toegangen van de bedrijven worden verspreid; derhalve niet meer zoals voorheen door de illegale leden van de C.P.N.-Overheid zelf.

De kernleiders van de verschillende illegale bedrijfsafdelingen kregen opdracht ervoor te zorgen in het bedrijf niet als communist bekend te staan. Gewaarschuwd werd voor het binnendringen van vijandelijke elementen in de organisatie.

De betrouwbaarheid van de leden blijft voortdurend onder controle. Leden, die op een of andere wijze met politie of justitie in aanraking komen, worden soms zondermeer als lid afgevoerd, doch bij handhaving in ieder geval bijzonder nauwkeurig geobserveerd.

De aangesloten partijgenoten kregen van de sub-penningmeesters opdracht hun abonneementen op "De Waarheid" en andere communistische periodieken op te zeggen. Tegelijkertijd dienden zij ervoor te zorgen deze lectuur verder via betrouwbare vrienden of bekenden te ontvangen.

Bijeenkomsten van de partij - zelfs kadervergaderingen - mogen door leden van de illegale C.P.N.-Overheid niet bezocht worden. Wel dienden laatstgenoemden regelmatig in kleine groepjes huiskamerbijeenkomsten te beleggen ter bespreking van de partij-instructies.

In uitzonderingsgevallen zal het illegale kader onder schuilnamen

